

Pehlivan

by [Emir Sa](#) on Wednesday, April 18, 2012 at 10:01am ·

Svi smo bili tamo gdje pjesma odvede vilena insana, ludog iz nekog, bilo kojeg, samo njemu poznatog razloga. Možda još sinoc, možda i sad, ovoga trena, neko je narucio pjesmu i već na prvom taktu ili strofi zmireci digao ruke i osjetio kako mu niz grlo klize gorke kapi, kako se grudi sire ali srcu opet tijesno i kako bi najradje onog pehlivana sa gitarom u ruci sto ga je nasao pjesmom, stavio u dzep i svuda nosio sa sobom da mu svirne kad jaci nadodju i cemer se natalozi na dnu duse. A pehlivan, tamburas vlazna oka, samo se smijeska dok na vrhovima prstiju jedne ruke skakuće po tankim zicama pa gitara sve cvili od dragosti i tjera tako pjesmu pred sobom, medju raj, medju narod.

Mnogo je prilika za dobru pjesmu, to svaki tamburas zna: svadbe, rođendani, slave, maturske i oprostajne večeri, radne akcije, djacke ekskurzije, državni praznici i sve pijanke bez pravog povoda koje ulaze u zasebnu kategoriju pod nazivom festa. Zna i mjesta, lako ih nadje, gdje pjesma fino odjekuje: u ljetnoj basti stare kafane, tamo ispod starih lipa, na korzu ili plazi mlakog pijeska, na krovu kuće na četiri vode pred zoru, u pretrpanim putničkim vagonima, na prasnjavoj seciji u autobusu, u zadimljenim birtijama i studentskim sobama, pod vojničkim satorom i u sred mirisnog cvijecnjaka ispred državne skupštine.

Tamburas nije hecim za dusu ali zna da je svako, bar jednom u zivotu, nasao svoje mjesto u horu kojem ne treba dirigent i u kojem svi pjevaju isto ali osjecaju razlicito. Nekog ponese neobuzdana sreća, nekog ispuni tuga, neka melankolija tiha; u jednom se rodi ponos, u drugom inat. I kakva li cuda, i to tamburas dobro zna, zbog iste pjesme neko ruke siri a nekom se srce skupi i smezura poput suhe sljive.

Vrhunac i najveći izazov tamburaskog zanata je onaj trenutak kad festa jenjava, kad se noć uvuče u kupe pospanog voza u kojem se probrana raja uhvatila mraka. Treba znati dosvirati onih zadnjih pola sata na nećijoj slavi ili kasno prvomajsko popodne kad svi popadaju po hladovini ili kisele natekle noge u ledenom plicaku, podrigujući janjetinu s raznja i mladi luk. Zapoceti festu veselom pjesmom i zaciniti je baladom može svaki pehlivan ali privesti je nježno kraju i izabrati pravu posljednju stvar, to mogu samo oni najbolji, oni koji imaju pet prsta na ruci i šest cula. Tim sestim culom oni osjete tuđe nevolje i poraze, naslute pjanske muske suze i guste zenske uzdahe pa vade iz naftalina jednostavne rime u par akorda i prebiru po zicama jagodicama mehkim. Kad tamburas ostavi trzalicu u džep pa svira prstima, onda je djavo bio u igri, onda je nekom tuga potopila dušu, spasavati se mora. Klin se klinom izbija, veli narod pa se zato tuznom pjesmom lijeci nostalgija, priziva se prošlost, propustene prilike i sve ljubavi što su nekad davno bile samo da bi danas bolile.

Postoje legende o tamburasu. Da uvijek svira za raju, da voda najljepše koke, da je propali student i pijanica, vječiti djecak. Legenda je istina sa modifikacijom. Istina je da tamburas svira za raju ali nadje i sebe u mnogim pjesmama, kroz njih priča svoje tuge ili posveti jednu pjesmu bas onoj djevojci preko puta sto cijelo veće suti, ne pjeva, samo ga dodiruje dugim pogledom kad joj nadje zicu, kao da mu isaretom kaže da se mane senlucenja i gitare i da dodje za njom kad nešto kasnije izadje sa feste, da na mjesecini napudra svoj mali, slatki nosić. Djevojka je lijepa ali nije uvijek najljepša cura na zabavi. Takve uglavnom pokupe jarani, cimeri, kolege ili rođjaci i izgube se u mraku malo iza ponoci.

Istina je da su oči tamburasa ukvasile ali nije to od rakije i piva već od sjete i meraka kojom ga je pjesma došla kod god je odsvira. Tamburas jeste djecak, momak ali ni to nije pravilo jer se desilo, bar jednom, da se pojavila djevojka u krakoj

ljetnoj haljini sa sitnim cvjeticama i sesiru i uzela gitaru. Sjela je na stolicu koju je neko kavaljerski doturio, prebacila nogu preko noge i zavristala ciganske pjesme prebiruci dugim noktima po zicama. Odsvirala je tri pjesme, unistila tako legendu i zazeljela limunadu. Sesir nikom nije dala.

U gitari jednog tamburasa sakrivene su tajne. Niko ne zna tacno koliko ih je jer svaka pjesma jednom odsvirana nosi sa sobom neciju tajnu. Bar jednu. Postoje tako pjesme koje su toliko tajni upile medju svoje stihove da im se zaturilo porijeklo pa im se ne zna ni otac ni mati, ne zna se ko ih je nekad davno napisao niti ko ih je prvi put pjevao. Takve pjesme tamburas ne raspoznaje po naslovu vec po ljudima kojima ih je svirao i njihovim tajnama kojima su pjesmu darovale, nezaboravnom je ucinile.

Osim nezaboravnih pjesama postoje i one kojima se festa zagrijava pa se sviraju dok su svi jos uvijek triezni. Na njih se nadovezu hitovi lokalnih radio stanica, durske pjesme od tri strofe i gromoglasnim refrenom na kraju kojih se razbijaju case i daju nepromisljena obećanja. Malo ih je ali su probrane, one pjesme kojima se festa spasava kad se neko posjece, kad preprije pa povrati ili kad, nedaj boze, nestane pica ili cigara. Do tamburasa je da osjeti momenat, da razradi taktiku i najvaznije od svega, da mu ne zafali pjesma. Zato su tamburasi ljudi sa osjecajem za program jer koja vajda i od hiljadu pjesama ako ne procjeni, cim u sobu udje, dal` svira za finu raju ili za krkane bez sluha i bez takta koji lako pretvore lijepo vece u dernek. Dernek je naime festa sa latentnim rizikom za incidente: neko se pobije, neko uneredi ili posijece a nekom treba (djevojka ili zena) rogove navuce pa mu svako kriv, samo ona nije. Takvu festu, kad se vec uhelaci, ne spasi ni tamburas ni pjesma, pa makar bila naftalinka.

Naftalinke su muzejski primjerci pjesama koje su izdavane kao singl-ploce. Medju njima ima narocita podvrsta, naftalinke sa

b-strane, one pjesme koje malo ko zna ili pamti i koje bas zato naprecac otrijezne svakog pa ga onda, nemilosrdno, ponovo bace u komu. A sviracu nema bolje nagrade i priznanja nego kad ih tako nadje, kad pogodi raju u srce jer je vise trazeni i duze pamcen tamburas skromnog muzickog znanja ali dubokog repertoara nego bilo koji virtouz gitare sto uvijek svira ista pjesme, one od juce i one od prekljuce.

Prsti tamburasa su nemirni a oci nocu zivahne, jutrom pospane. U podne, kad se vise ne sjeca zadnje feste a jos uvijek ne zna gdje ce nocas zalomiti, pogled mu je dalek, odsutan, zamisljen. U poodmaklim godinama, kad i pjesme ostare, tamburas se slabo sjeca stihova i brka akorde ali dobro pamti sudbine ljudi kojima je neka pjesma, jednom davno, bila prekretnica u zivotu ili obiljezila put kojim su upravo prosli. Vracaju mu se onda scene iz zivota kakav stvarno jeste; slike, lica i dogadjaji za koje nije znao da ih je zaboravio jer ih je onomad pijan osvjedocio. Sjeti se tako svih junaka kojima je srce nudilo vise no sto moze, sjeti se dusa prognanih istocno od raja, sjeti se svakog cicibana, vagabunda i remorkera i ono dvoje nesretnika cija su se pisma mimoisla. Ne treba mu tad gitara, sve vidi jasno: djevojku u sutonu tihom pokraj rijeke sto koraca, salas u malom ritu i lazinu suhu i osamu blizu mora. I sijeda galeba nad pucinom, kao sebe da vidi, kako klice.